

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ • ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ • ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ

ΑΘΗΝΑ 2001

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ

Κείμενα: Αικατερίνη Πολυμέρου - Καμπλάκη
Διευθύντρια του Κ.Ε.Ε.Λ.
Επιμέλεια: Ελένη Ψυχογιού
Ερευνήτρια του Κ.Ε.Ε.Λ.

Φωτογραφίες: Φωτογραφικό Αρχείο του Κ.Ε.Ε.Λ.

Καλλιτεχνική επιμέλεια εντύπου: Εύα Σταμάτη

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΕΑΕΚ

Φωτογραφία εξωφύλλου : Χελιδόνισμα. Σποχώρι Σερρών, 1967.

Το Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών (Λαογραφικόν Αρχεῖον μέχρι το 1996) ιδρύθηκε το 1918 ως αυτοτελές Ἰδρυμα. Σκοπός του ἦταν "ἡ περισυλλογή, διάσωσις καὶ ἔκδοσις τῶν μνημείων τοῦ βίου καὶ τῆς γλώσσης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ". Λόγω του εθνικῆς σημασίας ἀντικειμένου του, το 1926 ἐντάχθηκε στις ἐποπτευόμενες ἀπὸ την Ακαδημία Αθηνών Υπηρεσίες.

Κιβωτός του λαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἐκφραστής της εθνικῆς συνείδησης καὶ της πολιτισμικῆς ταυτότητας του Ἑλληνισμοῦ καὶ ταυτόχρονα φορέας ἐρευνας καὶ βῆμα θεωρητικοῦ καὶ μεθοδολογικοῦ προβληματισμοῦ, ἀπηχεῖ την πολλαπλότητα της κοινωνικῆς πραγματικότητος καὶ τις ἐρευνητικῆς ἰδιαιτερότητες της Ελληνικῆς Λαογραφίας.

Το ἀρχεῖο του περιλαμβάνει πλούσιο πρωτογενές ἀνέκδοτο καὶ ἐντυπὸ λαογραφικὸ υλικὸ γιὰ ὅλες τις ἐκφάνσεις του λαϊκοῦ πολιτισμοῦ ὡς πρὸς τον πνευματικὸ καὶ υλικὸ βίον, τὸ ὁποῖο ἀρχισε νὰ συγκεντρώνεται στὰ τέλη του 19ου αἰῶνα ἀλλὰ ἀμέσῃ ἢ ἔμμεσῃ διεισδύει σὲ ἀρκετὸ χρονικὸ βάθος, ὡς τὰ τέλη του 18ου ἢ καὶ παλαιότερον. Περιέχεται σὲ χειρόγραφες λαογραφικῆς συλλογῆς, προφορικῆς μαρτυρίας καὶ βιογραφικῆς, ποικίλές καταγραφές καὶ ηχογραφήσεις, δίσκους, φωτογραφίες, κινηματογραφικὰ εἴδη, δίσκους, ἀτλαντες, σχέδια, καθὼς καὶ ἐιδικὰ βιβλία καὶ περιοδικὰ, ἐλληνικά καὶ ξένα.

Οι σύγχρονες ἐρευνητικῆς συγκαταλέγει καὶ ἡ προσέγγισις τῶν ἐπιστημονικῶν πεδίων της Λαογραφίας, της Εθνολογίας καὶ της Κοινωνικῆς Ἀνθρωπολογίας ἀναβαθμίζουν σημαντικὰ τον ἐπιστημονικὸ ρόλον του, ἐνὼ ἡ δυνατότητα ἀξιοποίησης καὶ συντήρησης του πολύτιμου καὶ ἀναντικατάστατον υλικοῦ του με ηλεκτρονικὰ μέσα καὶ τὴ βοήθεια τῶν ευρωπαϊκῶν προγραμμάτων που πραγματοποιοῦνται τὴν τελευταία πενταετία, ἡ μεταστέγασίς του στο νεοκλασικὸ κτίριον τὸ ὁποῖο ἐξασφάλισε ἡ δωρεὰ τοῦ Ἰδρυματος Λίλιαν Βουνδούρη ἐπιτρέπουν σήμερον στὸ ΚΕΕΛ νὰ ἀνταποκριθεῖ στοὺς μόνιμους βασικοὺς σκοποὺς του ἀλλὰ καὶ στὰ αἰτήματα τῶν καιρῶν.

Ἀθήνα, Δεκέμβριος 2001

Σύντομο ιστορικό

1918

"Τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον δι' ὀργανωμένης μονίμου Ὑπηρεσίας καὶ ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην ἐποπτείαν εἰδικῶν ἀνδρῶν, θὰ περισυλλέγη διασῶζον ἀπὸ τῆς ὁλονὲν ἐπεκτεινομένης καταστροφῆς τὰ ἀνεκτίμητα ψυχικὰ κεμήλια τῆς Ἑθνικῆς ἡμῶν κληρονομίας καί, ἐπιμελούμενον τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν, θὰ παρέχῃ εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ἐπιστήμης τὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τῆς διὰ μέσον τόσων αἰώνων πάλης καὶ δουλείας καὶ ἀπελευθερώσεως πολυτρόπως δοκιμασθείσης καὶ πολυμόρφως ἀλλὰ ἄνευ διασπάσεως τῆς ἀρχικῆς ἐνότητος διαπλασθείσης ἑλληνικῆς ψυχῆς".

[Βουλή των Ελλήνων, Νόμος 1304 "Περὶ τῆς Λαογραφικῆς Ἀρχεῖου"]
(Φ.Ε.Κ. Α', αρ. 85/18-4-1918)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Εμπνευστὴς καὶ ὁργανιστὴς τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχεῖου υπήρξε ὁ Νικόλαος Γ. Πολίτης, καθηγητὴς τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιολογίας καὶ Μυθολογίας, τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, "πατέρας" τῆς Διευτησίας τῆς Λαογραφίας στὴν Ελλάδα, προσανατολισμένος πρὸς τὴ συνέχεια καὶ ἀνάπτυξη τοῦ συγχρόνου νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ μετὰ τὸν ἀρχαῖο ἐλληνικὸ πολιτισμὸ.

Πρῶτος Διευθυντὴς τοῦ Ἀρχεῖου υπήρξε ὁ Στῆλμων Κυριακίδης.

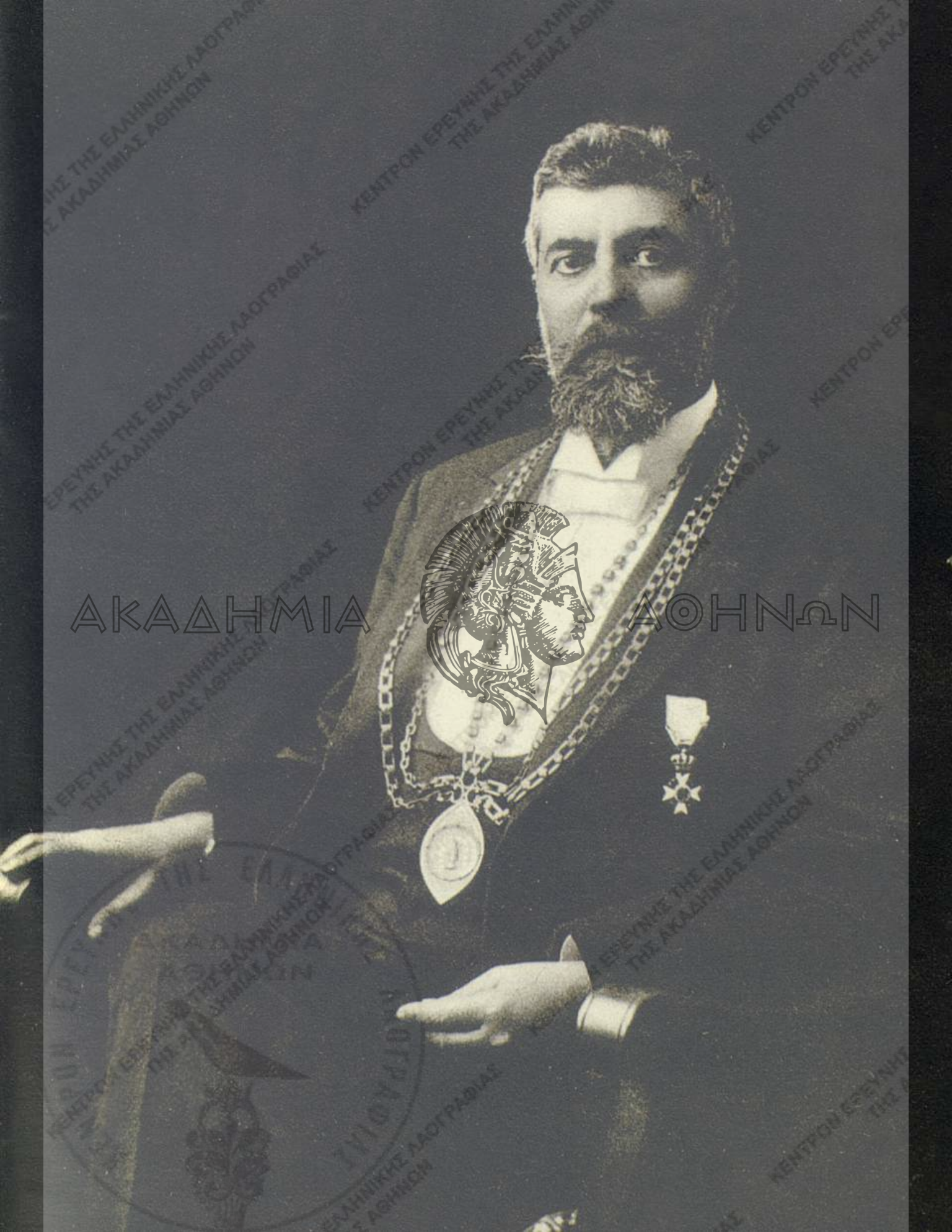
Στῆλμων Κυριακίδης (1887-1964)
πρῶτος Διευθυντὴς
τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχεῖου.

ν. γ. πολίτης.

Δεξιά : Νικόλαος Πολίτης (1852 -1921).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ο αείμνηστος
ακαδημαϊκός
Γεώργιος Μέγας,
Διευθυντής του
Λαογραφικού
Αρχείου (1936-
1955) και πρώτος
καθηγητής Λαο-
γραφίας στο
Παν/μιο Αθηνών.

Φωτ. του 1960.

Καθιστοί από δεξιά οι
συντάκτες του Κέντρου:

Δ. Οικονομίδης,
Δ. Λουκάτος, ο συντά-
κτης -μουσικολόγος
Σπ. Περιστέρης και
ο Στ. Ημέλλος.
Ορθιοί, από αριστερά
οι γραφείς:
Γρ. Δημητρώπουλος,
Αλίκη Γιαννοπούλου,
Ελευθ. Παπαδοπούλου,
Ευφρ. Καραβουζιώτου
και ο συντάκτης -μουσι-
κολόγος Στ. Καρακάσης.

1926

Το «Λαογραφικόν Αρχείον» μαζί με την Υπηρεσία του Ιστορικού Λεξικού της Ελληνικής Γλώσσας, την Εθνική Μουσική Συλλογή (ιδρύθηκε το 1914) και άλλες υπηρεσίες υπάγεται στη δικαιοδοσία της Ακαδημίας Αθηνών, στα υπόγεια του κτιρίου της οποίας και λειτουργεί μέχρι το 1968.

Η υπαγωγή των Αρχείων αυτών στην Ακαδημία Αθηνών είναι σύμφωνη με την απόφαση για την ίδρυση του Ανωτάτου Πνευματικού Ιδρύματος μεταξύ των σκοπών του οποίου τίθεται ως "έθνικη ανάγκη εκ των μεγίστων, η οποία αφορά και χειραγωγή τας δημοσίας υπηρεσίας, κατεταγμένων εις τὰ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν γλώσσης [...] συλλεγῆναι, συρροῦν καὶ ἰσθῆναι καὶ ἔθμισαι, τὰς διαλέκτους καὶ τὸν λαογραφικὸν θησαυρὸν, τὰς παροιμίας, τοὺς μῦθους καὶ τὰς παραδόσεις τῆς δημοδῆλου ποίησης καὶ τοῦ λαοῦ, τὰ τοῦ βίου καὶ τῆς λαογραφίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, σφουρηλατῆσαι ὅπλα ἀσφαλείας, ἀκμῆς καὶ δόξης τοῦ Κράτους, ἐνθαρρύνει καὶ ζωογονεῖ τὰς πνευματικὰς ἀρετὰς τοῦ ἔθνους, δημιουργεῖ καὶ ἀναδεικνύει ἀκμαίαν καὶ σελαγίζουσαν τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν ἐπιστήμην καὶ ἐν γένει ἐξυπη-
ρετῇ καὶ προάγει τὰ μεγάλα ἠθικὰ καὶ ὕλικά συμφέροντα τοῦ τόπου".

1966

Το Λαογραφικόν Αρχεῖον μετονομάζεται σε «Κέντρον Ερεῦνης τῆς Ελληνικῆς Λαογραφίας» (Νόμος 4545).

1990

Με τὸ νόμο Περί Έρευνας (1894/1990) οἱ Συντάκτες, δηλαδή τὸ ἐπιστημονικὸ προσωπικὸ τοῦ Κ. Ε. Ε. Λ., ἐντάσσεται με κρίσεις σε βαθμίδες Ερευνητῶν.

Ο αείμνηστος
καθηγητής
Λαογραφίας στο
Παν/μιο Αθηνών
Γ.Κ. Σπυριδάκης,
Δ/ντής του Κ.Ε.Ε.Λ.
(1956-1969).

Σκοποί

Το Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας σύμφωνα με τον Κανονισμό του αποσκοπεί: " εἰς τὴν περισυλλογὴν πάσης τῆς λαογραφικῆς ὕλης καὶ εἰς τὴν δημοσίευσιν αὐτῆς". Εἰδικότερα, προσαρμοσμένο στους επιστημονικούς σκοπούς που επιδιώκουν τα ομοειδή επιστημονικά ιδρύματα καὶ ἄλλων χωρῶν, ὅπως διατυπώθηκαν στο ψήφισμα (1935) του Λαογραφικοῦ Συνεδρίου της Lund (περ. Zeitschrift für Volkskunde, Bd /6, σ. 314), τὸ ἔργο του εἶναι:

- Να συγκεντρώνει ὅλα τα δημοσιευμένα κείμενα του λαϊκοῦ πολιτισμοῦ, να τα αποδελτιώνει καὶ να συντάσσει βιβλιογραφία.

- Να εμπλουτίζει τὸ ἀδημοσίευτο υλικὸ ἀπὸ τὴν προφορικὴ παράδοση με ἀποστολὲς τοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ (ἐπιτόπια ἔρευνα, fieldwork), με προκήρυξη διαγωνισμῶν, με ἀποστολὴ ἐρωτηματολογίων σε φορεῖς καὶ μεμονωμένα άτομα κ.ά.

- Να διατηρεῖ στο πρωτότυπο ἢ

σε ἀντίγραφο τα κείμενα των Λαογραφικῶν Συλλογῶν τοῦ Κέντρου.

- Να ταξινομεῖ καὶ να κατατάσσει σε εἰδικὰ ἐπιμέρους ἀρχεῖα τὴ λαογραφικὴ ὕλη που ἀποδελτιώνεται ὥστε να εἶναι θεματικά προσιτὴ στὴν ἔρευνα.

- Να ἐκδίδει τὴν Επετηρίδα τοῦ Κ.Ε.Ε.Λ. στὴν ὁποία θα δημοσιεύονται μελέτες των ἐρευνητῶν τοῦ Κέντρου, καθὼς καὶ αὐτοτελὴ ἐπιστημονικά δημοσιεύματα (βιβλία, χάρτες, δίσκους μουσικῆς, CDROM, κλπ.).

Χειρόγραφη συλλογὴ τραγουδιῶν τοῦ 1795 (αρ. ἀρχείου 1054). Προσφορά στὸν Ν.Γ. Πολίτη ἀπὸ τὸν τοπικὸ λαογράφο Νικόλαο Γ. Λάσκαρη (Λάστα Γορτυνίας).

Συλλογές

ΕΘΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

Στο Λαογραφικό Αρχείο ενσωματώθηκε το Μουσικό Τμήμα, στο οποίο έχει συγχω-
νευθεί από το 1927 η Εθνική Μουσική Συλλογή, ιδρυμένη το 1914 (Νόμος 432)
"πρὸς διάσωσιν καὶ περισυλλογὴν τῶν ἀσμάτων, τῶν χορῶν καὶ τῶν μουσικῶν
ὀργάνων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ".

Το 1939 απέκτησε το απαραίτητο "διὰ τὰς φωνολι-
ψίας" μὴνᾶνῃμα καὶ μόλις το 1950 απέκτησε εἰδικὸ μουσικὸ
«συντάκτῃ», παρὰ τὶς δεκαετίες ἀπεγνωσμένες προσπάθειες
τοῦ Διευθυντῆ τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου καὶ μετέπειτα ἀκα-
δημαϊκοῦ Γεωργίου Μέγα "διὰ τὴν χρῆσιν καὶ τὴν κατα-
γορᾶν τῶν δημοτῶν μελωδιῶν". Ἐστὶ τὸ Κέντρο Λαογρα-
φίας διαθέτει καὶ ποικίλα καταγραφὰς ἀπὸ το 1952 καὶ ἐξῆς.

Στὸ Κέντρο διαθέτει σήμερᾳ μεγάλον ἀριθμὸν
τεκμηρίων καὶ κατέχει με μουσικὰς κυρίως καταγραφὰς
(50.000) ἑξ ὅσων τῶν τοῦ ηχογραφημένου υλικοῦ ἀντιγρά-
φεται ἐν ψηφιακῇ μορφῇ στο εἰδικὰ διαμορφωμένο στού-
ντιο τοῦ Κέντρου στο πλαίσιο τοῦ προγράμματος ἐκσυγχρονισμοῦ, ὥστε νὰ εξασφαλι-
σθεῖ ἀπὸ τὴ φθορὰ τοῦ χρόνου καὶ νὰ ἐξιοποιηθεῖ.

Με ἀπόφασιν τῆς Ολομέλειας τῆς Ακαδημίας κατόπιν προτάσεως τῆς Εφορευτικῆς
Επιτροπῆς τοῦ Κέντρου τὸ ἐργαστήριον μουσικῆς ονομάστηκε «Μενέλαος Παλλάντιος».

Με τὸ πρόγραμμα «Ἀνάπτυξη καὶ ἐκσυγχρονισμὸς τοῦ ΚΕΕΛ», στὰ πλαίσια τοῦ
ευρύτερου Κοινοτικοῦ Προγράμματος Οργάνωσης Βιβλιοθηκῶν Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ., τὸ
Κέντρο Λαογραφίας απέκτησε τὴ δυνατότητα μηχανοργάνωσης τῆς βιβλιοθήκης καὶ
τῶν ἀρχείων τοῦ ἀποθησαυρισμένου ἐθνογραφικοῦ υλικοῦ. Ἡ προοπτικὴ τῆς δημι-

Ἡχογράφηση
λαϊκῶν οργανοπαί-
κτῶν στο Κ.Ε.Ε.Λ.
ἀπὸ τὸν αείμνηστο
Σπ. Περιστέρη.

Τὸ νέο μουσικὸ
studio τοῦ Κ.Ε.Ε.Λ.
Ὁ τεχνικὸς ἦχος
Γ.Σμυρναῖος
συναρμολογεῖ τὰ
καινούρια
μηχανήματα.

KENTRON EREYNHS THS ELLHNIKHS LAOΓPAFIAS (EΘNIKH MOYSIKH SYΛΛOΓH)

Παριτούρα απομαγνητοφωνημένου δημοτικού τραγουδιού στη σχετική καρτέλα του Κέντρου. Μουσική καταγραφή Σπ. Περιστέρη. Στη φωτογραφία ο ίδιος, καθώς μεταγράφει μουσικά κομμάτια απομαγνητοφωνώντας. Ορθιος ο Στ. Καρακάσσης.

ουργίας ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων και για τα δημοτικά τραγούδια, έθεσε νέους προβληματισμούς και λειτούργησε ως πρόκληση όχι μόνο για απαντήσεις σε παλιά μας ερωτήματα, αλλά, με τις δυνατότητες που παρέχουν τα σύγχρονα τεχνολογικά εργαλεία, για συγκεκριμένες πλέον ταξινομικές και εκδοτικές προτάσεις.

Το ΚΕΕΛ, το οποίο ως γνωστόν διαθέτει την πλουσιότερη και παλαιότερη συλλογή αποθησαυρισμένων τραγουδιών, υπήρξε ιστορικά το επιστημονικό ίδρυμα που διαδραμάτισε πρωταρχικό ρόλο στη διαμόρφωση των αντιλήψεων περί των μεθόδων συλλογής, ταξινόμησης και έκδοσης των τραγουδιών, καθώς και τη διατύπωση κάποιων θεωρητικών προβληματισμών. Η μεθοδολογική πρακτική του ώθησε και σφράγισε την έρευνα για πολλές δεκαετίες δεσμεύοντας παράλληλα τις συγκεκριμένες οπτικές το ερευνητικό βλέμμα, όπως σ' αυτό που αργότερα ονομάστηκε «ενοποίηση» των τραγουδιών, την αντιμετώπισή τους δηλαδή αποκλειστικά ως οντοτήτων του λόγου», αποξενωμένων σχεδόν από το κοινωνικό και τελετουργικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργούν.

Είναι η πρόσφατη προσπάθεια της ΚΕΕΛ, με αρχικά δύο στόχους — Πρώτον, την ενοποίηση λειτουργικά της βάσης δεδομένων για να αποδώσει στα τραγούδια το μέλος και τη κίνηση του — αφού η επίσημη πρακτική ταξινόμησης του ΚΕΕΛ, διατηρώντας χωριστά αρχεία, διαχώριζε τη μουσική από τον λόγο (για την κίνηση δεν υπήρχε καν πρόβλεψη) — στόχος αλλά και μέσο που σε οργανωτικό επίπεδο σήμαινε την ενοποίηση δύο μεγάλων τμημάτων, της Εθνικής Μουσικής Συλλογής¹¹ και του Αρχείου [κειμένων] Τραγουδιών και που υπαγόρευσε την ανάγκη δημιουργίας μιας ενιαίας βάσης —μουσικής, λόγου και κίνησης— με την ονομασία **Βάση Δεδομένων της Εθνικής Μουσικής Συλλογής**.

Δεύτερον την ανάδειξη μέσω της συνδυαστικής πλοήγησης στο υλικό της βάσης δεδομένων του πολυδιάστατου και πολυεπίπεδου χαρακτήρα των μουσικών φαινομένων ως συνολικών πολιτισμικών γεγονότων.

Την βάση δεδομένων του ενοποιημένου Αρχείου της Εθνικής Μουσικής Συλλογής επεξεργάστηκαν οι ερευνητές Ελένη Ψυχογιού, Μιράντα Τερζοπούλου σε συνεργασία με τους μουσικούς ερευνητές Μαρία Ανδρουλάκη και Ευστάθιο Μακρή.

11. Πρόκειται για το αρχείο μαγνητοφωνημένων μουσικών καταγραφών και των μουσικών μεταγραφών τους καθώς και τη δισκοθήκη του ΚΕΕΛ. Βλ. ενδεικτικά τα σχετικά στο ενημερωτικό φυλλάδιο: *Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών. Ιστορικό - Προγράμματα Ανάπτυξης-Εκσυγχρονισμός, κείμενα Αικ. Πολυμέρου - Καμπλάκη, επιμ. Ε. Ψυχογιού, Αθήνα, 1999.*

ΕΘΝΙΚΗ ΔΙΣΚΟΘΗΚΗ

Το 1966 δια νόμου (4545) συγκροτήθηκε στο Κέντρο η Εθνική Δισκοθήκη, στην οποία κατατίθενται υποχρεωτικά από τις δισκογραφικές εταιρείες δίσκοι δημοτικής και λαϊκής μουσικής. Σήμερα η δισκοθήκη διαθέτει 13.000 περίπου δίσκους βινυλίου και Compact.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ

Το 1962 ιδρύθηκε από τον τότε Διευθυντή Γ. Κ. Σπυριδάκη το Τμήμα Κινηματογραφικών Θεμάτων του λαϊκού πολιτισμού, το οποίο (στη συνέχεια ανέλαβε ο αρεινστής Γ. Ν. Αικατερινίδης). Το αρχείο διαθέτει 82 κινηματογραφήσεις λαογραφικών θεμάτων σε ταινίες των 16 m.m. μήκους 8.500 περίπου μέτρων. Σήμερα εμπλουτίζεται με ταινίες video.

Δισκογραφική συλλογή από τέσσερις δίσκους 45 στροφών με δημοτικά τραγούδια του γάμου. Έκδοση του Κ.Ε.Ε.Λ. (εξαντλημένη· επανεκδίδεται σε CD).

Ελληνικά δημοτικά τραγούδια. Κασετίνα με τρεις δίσκους μακράς διάρκειας και ενημερωτικό φυλλάδιο. Έκδοση Κ.Ε.Ε.Λ. για τα 150 χρόνια από την Επανάσταση του 1821 (εξαντλημένη· επανεκδίδεται σε CD).

Σ'ένα διάλειμμα κινηματογράφησης: προσφορά γάλακτος στο ποιμενικό πανηγύρι του Άι-Γιώργη. Ασή Γωνιά Χανίων, 1964.

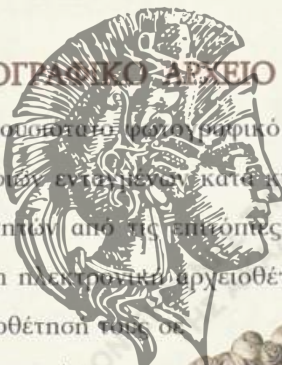

ΜΟΥΣΕΙΑΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

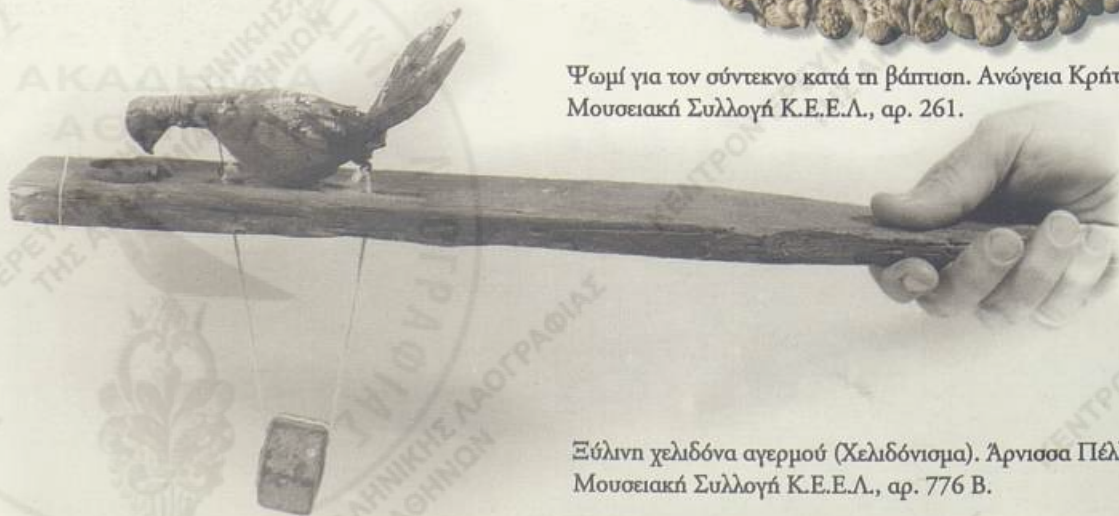
Το 1939 συγκροτήθηκε Μουσειακή Συλλογή Λαογραφικών Αντικειμένων, η οποία σήμερα αριθμεί 1000 περίπου αντικείμενα. Η Συλλογή αποτελείται κυρίως από αγροτικά εργαλεία, σκεύη, ενδυμασίες, αντικείμενα κεραμικής και μουσικά όργανα. Τα αντικείμενα αυτά έχουν καταγραφεί από την αρχαιολόγο Λουίζα Καραπιδάκη σε ηλεκτρονικό υπολογιστή, συντηρούνται και θα εκτεθούν στο χώρο του νέου κτιρίου της οδού Ηπίτου 3, που θα στεγάσει σύντομα το Κέντρο Λαογραφίας. Παράλληλα θα κυκλοφορήσει πλήρης Κατάλογος του περιεχομένου της Συλλογής.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ

Το Κέντρο διαθέτει πλούσια φωτογραφικό υλικό, το οποίο ανέρχεται σε αρκετές εκατοντάδες φωτογραφίες, εντάσσοντες κατά κύριο λόγο στα χειρόγραφα των συλλογών και των ερευνών από τις επίσημες έρευνές τους, καθώς και αρνητικά (φίλμς). Έχει αρχίσει η ηλεκτρονική αρχειοθέτηση από την μουσειολόγο Κλεοπάτρα Φατούρου και τοποθέτηση των ειδικές φωτοθήκες με σκοπό την πλήρη ανάπτυξη του Αρχείου.

Ψωμί για τον σύντεκνο κατά τη βάπτιση. Ανώγεια Κρήτης, 1962.
Μουσειακή Συλλογή Κ.Ε.Ε.Λ., αρ. 261.

Ξύλινη χελιδόνα αγερμού (Χελιδόνισμα). Άρνισσα Πέλλης, 1961.
Μουσειακή Συλλογή Κ.Ε.Ε.Λ., αρ. 776 Β.

Γάμος. Ο γαμπρός οδηγείται στην εκκλησία. Ανώγεια Κρήτης, 1960.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

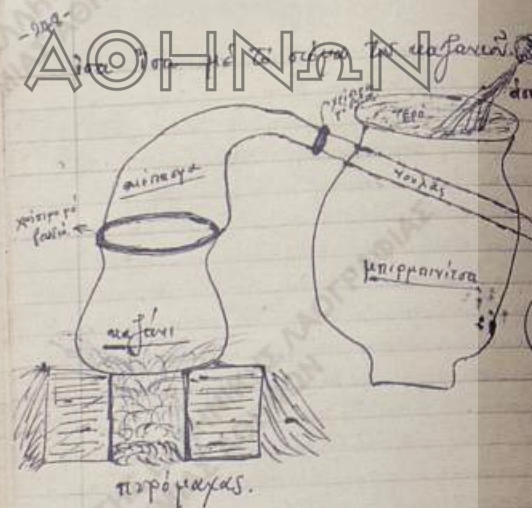
Το έργο

Στη διάρκεια ενός περίπου αιώνα, αφότου ο Ν. Γ. Πολίτης άρχισε την καταγραφή λαογραφικών φαινομένων, έχει συγκροτηθεί ο θησαυρός των χειρογράφων ο οποίος εμπλουτίζεται συνεχώς με ετήσιους διαγωνισμούς συλλογής υλικού με ειδικά ερωτηματολόγια και τις τακτικές ή «επ' ευκαιρία» αποστολές των ερευνητών του Κέντρου για επιτόπια έρευνα. Με συνεντεύξεις, ηχογραφήσεις, φωτογραφήσεις, κινηματογραφήσεις, αποτυπώσεις, συμμετοχική παρατήρηση υπό αντίξοες οικονομικές και υλικοτεχνικές συνθήκες οι ολιγάριθμοι ερευνητές που πέρασαν από το Κέντρο αυτά τα χρόνια ανταποκρίθηκαν στους πολλαπλούς σκοπούς της εργασίας τους, και, χωρίς τη βοήθεια εξειδικευμένων τεχνικών που συχνά είναι απαραίτητοι, κατέγραψαν τις κατά τόπους εκδηλώσεις του λαϊκού πολιτισμού.

Οι ίδιοι αλλά και οι μόνιμοι μόνιμοί αποσπασμένοι γραφείς, γραμματείς κλπ. καθώς και οι κατά καιρούς αποσπασμένοι από τη μέση εκπαίδευση φιλόλογοι και συμβασιούχοι συνεργάτες, αρχειοθετούν αντιγράφοντας, απομαγνητοφωνώντας, αποδελτιώνοντας και ταξινομούν το ποικίλης ύλης περιεχόμενο των δημοσιεύτων χειρογράφων των λαογραφικών συλλογών και των δημοσιευμένων μονογραφιών και μελετών που αφορούν το λαϊκό πολιτισμό.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑ

Για να μπει ύψιφιτται από κεί η ραυ
τογινε με βουδιά. Βρίσκοντε φρέσκιε βού
τεπί μαγευρήση το βούδι και τί χρίσιν
'Εκείνη 'ς τώ μέρος πού είνονται πό σιμπα
μαβανισού με τώ πηλά πό χρίσιν και
βουδιά. Κατόνι βάνγιντε τή βανή από
αυή πό νωμή και ανάβιντε φουδιά με
αυή βούτζι. Όλα βραβή γινεται άγνής
βαυή και άπνά μέσα από τόν πηλά
μεταφί τή μπιρραβινίσα τή γινεται γιν

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ & ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Πρὸς τοὺς κ. κ. Ἐπιθεωρητὰς Μέσης καὶ Δημοτικῆς
Ἐκπαιδεύσεως καὶ τοὺς Ἐπιθεωρητὰς τῶν Δημ.
Σχολείων τοῦ Κράτους.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ὁμοῦ μετὰ τῆς παρούσης ἐγκυκλίου διαταγῆς ἡμῶν θ' ἀποστέλλει ὑμῖν καὶ ἀνάλογα ἀντίτυπα τῆς ὑπ' ἀριθ. 10287 ἐ. ἐ. ἐγκυκλίου αὐτῆς ἀπευθυνομένης πρὸς ἅπαντας τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς λειτουργοὺς τῆς Μέσης καὶ Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Διὰ τῆς ἐν λόγῳ της ἐγκυκλίου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν
παρακαλεῖ τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς τοιοῦτον ὅσον πρὸς συντρέξωσι

εἰς τὴν αὐτὴν ἀνγκεντρούντες
 διαφόρων μυσθὸς ἢ ὅποιοι ἑ-
 τήους τοῦ (ἀπὸ) ὡς θαλαμητεῖν
 ὡς καὶ τὴν παροῦσαν παρακα-
 λῶντες τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς
 περιφερεῖν, ἐπιστῶντες εἰς αὐ-
 τοθυμίας καὶ παραχρῶσι, εἰς τὴν
 εἰσπόμενα στοιχεῖα.

Απριλίου 1938.

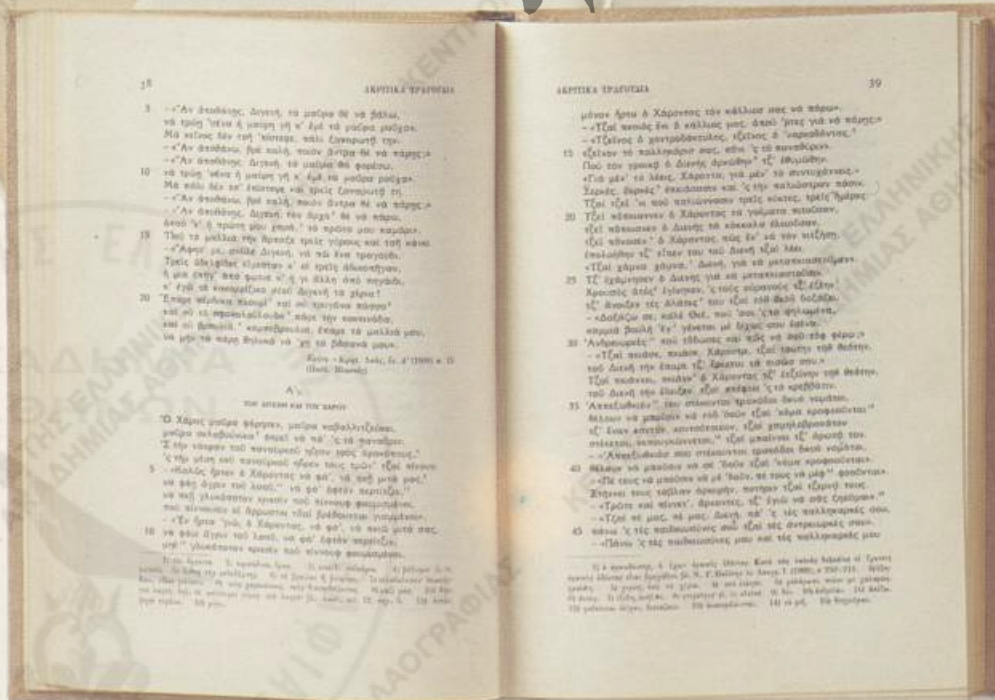
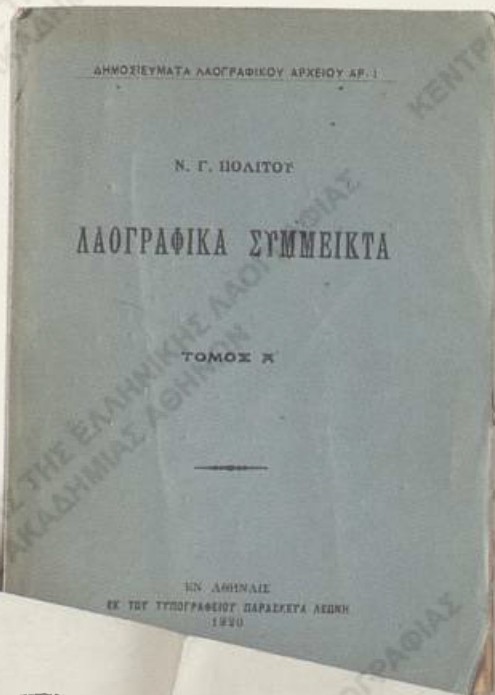
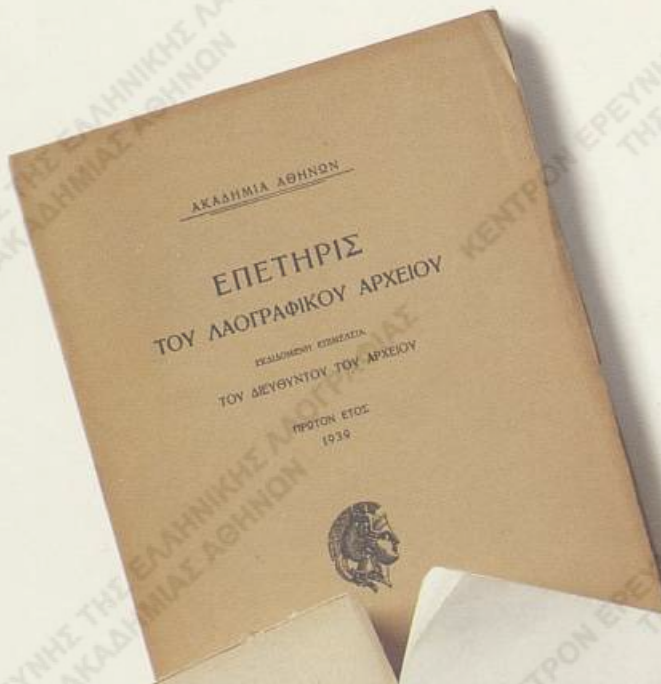
πουργός
ΔΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κ. ΚΑΜΠΕΡΗΣ

AKADHMIA

©HNΩN

Εκδόσεις

Με την έκδοση της Επετηρίδας, των βιβλίων και δίσκων του Κέντρου αλλά και τα προσωπικά δημοσιεύματα (βιβλία, άρθρα σε περιοδικά, συμμετοχές σε τοπικά και διεθνή συνέδρια) καταγράφονται οι προβληματισμοί και τα συμπεράσματα των ερευνητών από τη μελέτη των λαογραφικών φαινομένων. Ερευνητές του Κέντρου συντάσσουν και δημοσιεύουν στην Επετηρίδα του τη βιβλιογραφία της Ελληνικής Λαογραφίας από το 1800 μέχρι σήμερα, εργαλείο πολύτιμο για τη λαογραφική, εθνογραφική και ανθρωπολογική έρευνα.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

1. Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ, Λαογραφικά Σύμμεικτα, τ. Α', 1920, σ. 304.
2. Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ, Λαογραφικά Σύμμεικτα, τ. Β', 1921, σ. 375.
3. ΣΤΙΑΠ. Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ, 'Ελληνική Λαογραφία, μέρος Α', Μνημεία του Λόγου, 1922, σ. 446.
4. ΔΗΜ. ΛΟΥΚΟΠΟΥΛΟΥ, Αιτωλικαί οικήσεις, σκευή καὶ τροφαί, 1925, σ. η' +145.
5. Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ, Λαογραφικά Σύμμεικτα, τ. Γ', 1931, σ. 393.
6. Γ. Κ. ΣΠΥΡΙΔΑΚΗ, Γ. Α. ΜΕΓΑ, Δ. Α. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, 'Ελληνικά δημοτικά τραγούδια ('Εκλογή), τ. Α', 1962, σ.λβ' +517. 'Επανεκδόση φωτομηχανική, 2000.
7. ΣΤΙΑΠ. Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ, 'Ελληνική Λαογραφία, μέρος Β', Μνημεία του Λόγου, έκδ. Β', 1965, σ. η' +433.
8. ΓΕΩΡΓ. Κ. ΣΠΥΡΙΔΑΚΗ - ΣΠΥΡ. Δ. ΠΕΡΙΣΤΕΡΗ, 'Ελληνικά δημοτικά τραγούδια, τ. Γ' (μουσική έκλογή), 1968, σελ. μθ' +5 δίσκοι μουσικής. 'Επανεκδόση φωτομηχανική 1999, σελ. μθ' +5 δίσκοι μουσικής (CD).
9. 'Ελληνικά Δημοτικά Τραγούδια Μουσική Ανθολογία. 'Εκδόση κατά την εορτή της 150ετηρίδος από της έναρξης του αγώνος της 'Ελληνικής 'Ανεξαρτησίας (Greek folk songs. A musical anthology. Published to celebrate the 150th anniversary of the outbreak of the struggle for Greek Independence). Μουσική επιμέλεια Σ. Π. ΠΕΡΙΣΤΕΡΗ, Εισαγωγή, ύπομνημα Γ. Α. ΜΕΓΑ, 1972, σ. 45+3 δίσκοι μουσικής.
10. ΑΡΙΣΤ. ΠΑΣΑΔΑΙΟΥ, 'Η λαϊκή 'Αρχιτεκτονική της 'Ηρας, 1973, σ. 124+21.
11. Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ, Λαογραφικά Σύμμεικτα, τ. Β', έκδ. β', 1973, σ. 375+71.
12. Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ, Λαογραφικά Σύμμεικτα, τ. Δ', 1980, σ. 618.
13. ΣΤΕΦ. Δ. ΗΜΕΛΛΟΥ - ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΠΟΛΥΜΕΡΟΥ-ΚΑΜΗΛΑΚΗ, Παραδοσιακός ύλικός βίος του ελληνικού λαού ('Ερωτηματολόγιο), 1983, σ. 423.
14. ΓΕΩΡΓ. ΕΜΜ. ΠΑΓΚΑΛΟΥ, Περί του γλωσσικού ιδιώματος της Κρήτης. Τὰ λαογραφικά, τ. Ζ', 1983, σ. ζ' +566.
15. ΑΝΝΑΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ-ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΑ, Β. 'Ερωτηματολόγια για έπιπλα καὶ σκευή, 1984, σ. 56.
16. ΓΕΩΡΓ. ΕΜΜ. ΠΑΓΚΑΛΟΥ, Περί του γλωσσικού ιδιώματος της Κρήτης, Λαογραφικά Σύμμεικτα, τ. ζ' (β' έκδ.), 1986, σ. 432.

'Επετηρίς του Λαογραφικού 'Αρχείου, τ. 1 (1939), 2 (1940), 3/4 (1941-42), 5/6 (1943-44), 5 (1945-49), 6 (1950-51), 7 (1952), 8 (1953-54), 9/10 (1955-57), 11/12 (1958-59), 13/14 (1960-61), 15/16 (1962-63), 17 (1964).
'Επετηρίς του Κέντρου 'Ερευνής της 'Ελληνικής Λαογραφίας, τ. 18/19 (1965-66), 20/21 (1967-68), 22 (1969-72), 23 (1973-74), 24 (1975-76), 25 (1977-80), 26/27 (1981-86, 1993), 28 (1986-1998), 1999, 29 (1999-2000) τυπώνεται.

Επανεκδίδονται:

1. 'Ελληνικά Δημοτικά Τραγούδια. Μουσική 'Ανθολογία. 'Εκδομένη επί τῇ εορτασμῇ της 150ετηρίδος από της έναρξης του αγώνος της 'Ελληνικής 'Ανεξαρτησίας (Greek folk songs. A musical anthology. Published to celebrate the 150th anniversary of the outbreak of the struggle for Greek Independence). Μουσική επιμέλεια Σπ. ΠΕΡΙΣΤΕΡΗ, Εισαγωγή, ύπομνημα Γ. Α. ΜΕΓΑ, 1972, σ. 45+3 δίσκοι μουσικής.
2. 'Η Βιβλιογραφία της 'Ελληνικής Λαογραφίας τῶν ἐτῶν 1800-1986 σε CDROM.

Προετοιμάζονται οι εκδόσεις:

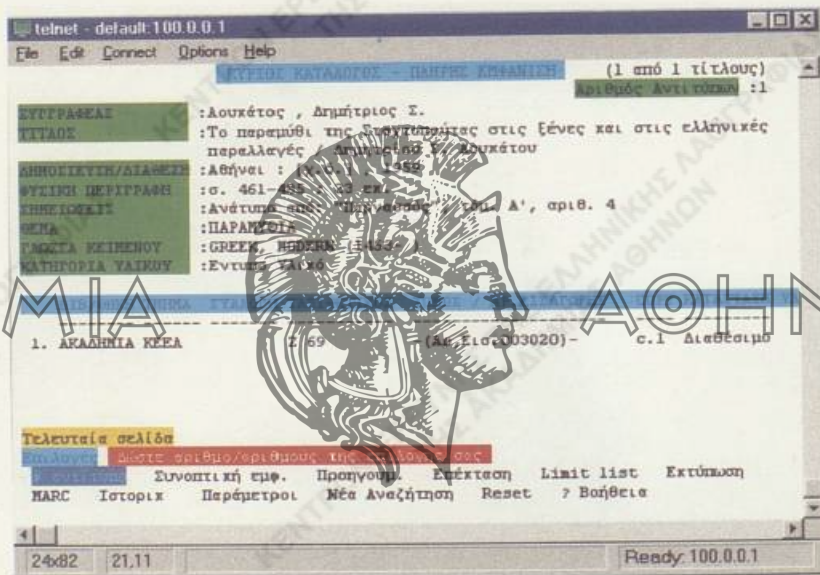
1. 'Ελληνικά Δημοτικά Τραγούδια ('Εκλογή), τ. Β'.
2. Δημ. Σ. Λουκάτου, Λαογραφικά Σύμμεικτα Παξῶν.
3. Γ. Κ. Σπυριδάκη, Λαογραφικά Σύμμεικτα Κιμῶλον.
4. Κατάλογος Μουσειακής Συλλογῆς του Κέντρου 'Ερευνῆς της 'Ελληνικής Λαογραφίας.
5. Σειρά CDROM.

Βιβλιοθήκη

Από τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του Λαογραφικού Αρχείου άρχισε να συγκροτείται η ειδική λαογραφική βιβλιοθήκη του Κ.Ε.Ε.Λ. Μεταπολεμικά συστηματοποιήθηκε η οργάνωσή της και εμπλουτίστηκε με βάση κυρίως τα επιστημονικά ενδιαφέροντα και τις ερευνητικές ανάγκες του Κέντρου και των ερευνητών του.

Η βιβλιοθήκη εμπλουτίζεται και ενημερώνεται συνεχώς με αγορές και δωρεές βιβλίων, περιοδικών, ανατύπων κ.ά. εντύπων, ελληνικών και ξένων.

Όπως φαίνεται και από τη θεματολογία και τον πλούτο της, πρόκειται για ειδική επιστημονική βιβλιοθήκη, η οποία είναι πρωτίστως στη διάθεση των ερευνητών του Κέντρου, αλλά και των ειδικών επιστημόνων, φοιτητών και άλλων μελετητών, Ελλήνων και ξένων, που την επισκέπτονται για τις λαογραφικές έρευνές τους.

Στα πλαίσια του ερευνητικού προγράμματος ανάπτυξης του Κέντρου Λαογραφίας, το οποίο εντάσσεται στα Ευρωπαϊκά Προγράμματα Εκσυγχρονισμού Βιβλιοθηκών του Υπουργείου Παιδείας (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.), το πλούσιο και πολύτιμο υλικό της βιβλιοθήκης (υπάρχουν σπάνιες λαογραφικές κ.ά. εκδόσεις του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα) έχει εισαχθεί ήδη σε ειδικό πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή (ADVANCE) για πληρέστερη επιστημονική αξιοποίησή του και την ευκολότερη πρόσβασή του.

Εκσυγχρονισμός

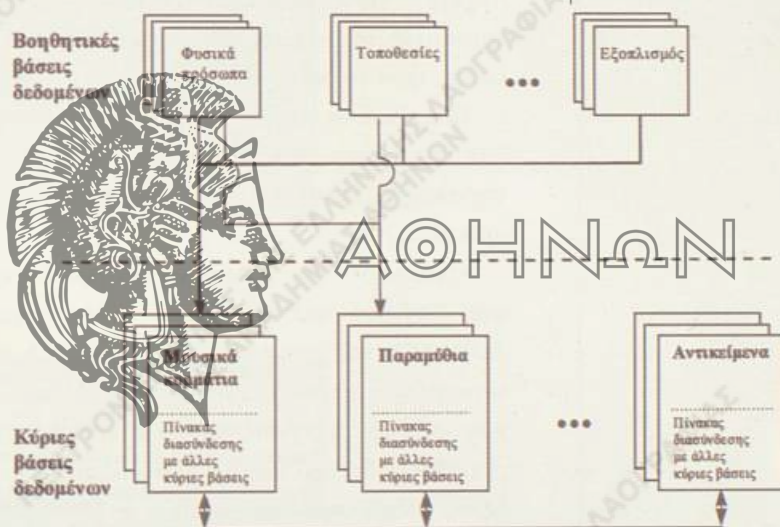
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

1. ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ - ΑΡΧΕΙΟΥ (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.)

Κατά το διάστημα των 80 χρόνων λειτουργίας και δραστηριότητας του Κέντρου οι ερευνητές, ανεξάρτητα από τους ερευνητικούς τους προσανατολισμούς, έχουν συγκεντρώσει και διαφυλάξει πρωτογενές αρχειακό υλικό του παραδοσιακού πολιτισμού του λαού μας, ανυπολόγιστης επιστημονικής και εθνικής σημασίας και εξακολουθούν να παρακολουθούν και να μελετούν την εξέλιξη του πολιτισμού αυτού στο σύγχρονο γίνεσθαι. Αυτός ο ανεκτίμητος πλούτος με τον επιβλητικό όγκο και την πολυμορφία του κινδύνευε να παραμείνει απλώς αρχαιολογικό - μουσειακό είδος, φερόμενο στο μεγαλύτερο μέρος του με τα παραδοσιακά μέσα που διέθετε ο κάθε ερευνητής. Αν προσθέσουμε και κάποια έντονη εσωστρέφεια, εν πολλοίς δικαιολογημένη, λόγω των πρωτόγονων συνθηκών πρόσβασης στο υλικό, το Κέντρο έτεινε να συγκεντρώνει υλικό χωρίς να μπορεί να το επεξεργασθεί και κυρίως να το προσφέρει σε επιστημονική μορφή στους ειδικούς αλλά και στο ευρύτερο κοινό.

Ο επιπλέον κίνδυνος καταστροφής του μουσικού αρχαιολογικού υλικού εξαιτίας του ορατού πλέον απομαγνητισμού των ταινιών στις οποίες είναι καταγεγραμμένη η Εθνική Μουσική Συλλογή κατέστησε αναγκαία και άμεσης προτεραιότητας την αντιγραφή και αποθήκευση του υλικού αυτού με σύγχρονα ηλεκτρονικά μηχανήματα σε ψηφιακά μέσα (CD).

Η σύγχρονη τεχνολογία μπορεί να διευκολύνει καθοριστικά τους ερευνητές στη μελέτη και την αξιοποίηση του υλικού αλλά και στις εκδόσεις, παραδοσιακές και σύγχρονες.

Η ανάγκη μηχανοργάνωσης και προγραμματισμού της εργασίας του Κέντρου με μέσα που παρέχει η σύγχρονη τεχνολογία στον τομέα της πληροφορικής θεωρήθηκε επιτακτική και επείγουσα. Για τους λόγους αυτούς συντάχθηκε το 1995 από τη Διευθύντρια του Κ.Ε.Ε.Λ. κ. Αικατερίνη Πολυμέρου-Καρηλάκη πρόγραμμα για τη Μηχανοργάνωση του Αρχείου του Κέντρου. Το Πρόγραμμα υποβλήθηκε στο Υπουργείο Παιδείας, υπό την επιστημονική εποπτεία του Ακαδημαϊκού κ. Πάνου Λιγομενίδη, για χρηματοδότησή του από το Β' Πακέτο Στήριξης. Η έγκριση από την αρμόδια Επιτροπή και η εφαρμογή του έδωσε στο Κέντρο ως Αρχείο - Βιβλιοθήκη, την ευκαιρία να ανασυγκροτηθεί εκ βάθρων και στους ερευνητές τη δυνατότητα να συνεχίσουν τη διερεύνηση των θεμάτων του λαϊκού πολιτισμού με σύγχρονα μέσα.

Στο πλαίσιο του Προγράμματος "Ανακατασκευή και Εκσυγχρονισμού της Βιβλιοθήκης και του Αρχείου του Κέντρου" αναρρώθηκε και λειτούργησε ο αναγκαίος τεχνικός εξοπλισμός, απαραίτητος για την εφαρμογή και ανάπτυξη ειδικού λογισμικού.

Ολοκληρώθηκε η δημιουργία των βάσεων δεδομένων των επιμέρους αρχείων του Κέντρου καθώς και η αναδομημένη καταλογογράφηση με το σύστημα ADVANCE του έντυπου υλικού της Βιβλιοθήκης (18.000 εγγραφές) και πραγματοποιήθηκε παρουσίαση των αποτελεσμάτων του στο χώρο της Ακαδημίας Αθηνών ενώπιον εκπροσώπων του Υπουργείου Παιδείας και κοινού καθώς και επί μία εβδομάδα στο Ζάππειο στο πλαίσιο των προγραμμάτων του Υπουργείου Παιδείας. Ολοκληρώθηκε επίσης η συντήρηση των αντικειμένων της Μουσειακής Συλλογής του Κέντρου.

2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΑΠΦΩ

Το Κέντρο συνεργάστηκε με το Ινστιτούτο Επεξεργασίας Λόγου (Ι.Ε.Λ.) στο πλαίσιο του Προγράμματος ΣΑΠΦΩ για την παραγωγή πολυμέσων (Cdrom) για τα νησιά: Λέσβο, Πάρο, Μύκονο, Άνδρο, Σαντορίνη, με αρχαιολογικό, ιστορικό και λαογραφικό περιεχόμενο. Υπεύθυνος του Προγράμματος είναι ο Ακαδημαϊκός Κ. Πάνος Λιγομενίδης και επιστημονικά υπεύθυνη η Διευθύντρια του Κέντρου Αικατερίνη Πολυμέρου-Καρηλάκη. Από την πλευρά του Κέντρου συνεργάστηκαν οι ερευνητές Γ. Ν. Αικατερινίδης και Ελευθ. Αλεξάκης.

ΠΡΟΤΥΠΟ

ΚΩΔΙΚΟΣ 0000000295 ΠΗΓΗ ΚΕΛ 2783, σ. 72-77

ΠΕΡΙΟΧΗ Ευκαρπία (η)

ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΙΤΛΟΣ The Rescued Princess

ΚΑΤΑΤΑΞΗ AT 506

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ

42

Παραμύδι 506

Μία φορά σ' ένα βασιζέρι ήταν ένας βασιζέρι
 κι είχε ένα παιδί. Για να μη τ' αχάνει
 τ' αχάνει έφω έσως μαγή ώρα έμεινε τ' αχάνει

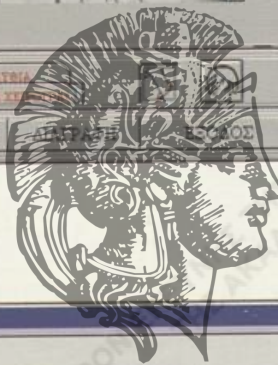
Σελ 1/6

Αναζήτηση εγγράφων με βάση κριτήρια

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ

ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΝΕΑ ΕΙΣΑΓΓΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Πνευματικός Βίος - Μουσικά όργανα - Λατρευτικά

Χελλόδι

ΑΡ. ΒΙΒΛ. ΕΙΣΑΓ. 130 ΠΑΛΑΙΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΚ

ΕΘΝΟΛΟΓ. ΟΜΑΔΑ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΤΗΤΑ γνήσιο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ Ομοίωμα χελλόδων με ξυλαριστά κλειστά φτερά. Το χελλόδι μαύρου, κίτρινου και κόκκινου χρώματος περιστρέφεται πάνω σε ξυλόγλυπτο ανθρώπινο. Η κεφαλή δεν έχει χαρακτηριστικά και έχει φθαρεί. Το

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ - ΧΡΗΣΗ ΑΠΟΚΤΗΣΗ - ΕΡΕΥΝΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ - ΘΕΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗ

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ

ΤΟΠΟΣ ΚΡΗΤΗΣ ΛΑΣΣΕΙΟΥ ΣΗΤΕΑΣ Καταβόλων (το)

ΧΡΟΝΟΣ 1810 περίπου

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ Χελλόδινα 0,17 \ Ανθρώπινο 0,16

ΒΑΡΟΣ (ΚΙΛΑ) 0

ΤΕΧΝΙΚΗ Ξυλόγλυπτο

ΥΛΗ Ξύλο

ΤΕΧΝΙΤΗΣ Γιάννης Μοσχίτης

ΧΡΗΣΗ

ΤΟΠΟΣ ΚΡΗΤΗΣ ΛΑΣΣΕΙΟΥ ΣΗΤΕΑΣ Καταβόλων (το)

ΧΡΟΝΟΣ Από το 1810 έως το 1957

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ Λατρευτικό άθλημα 1ης Μαρτίου

ΝΕΑ ΧΡΗΣΗ Χρήση 1/1 ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΧΡΗΣΗΣ

ΕΙΚΟΝΕΣ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

ΔΙΑΝΗΜΑΤΑ VIDEO ΜΟΥΣΙΚΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ

Εφαρτη ΤΒΑΥ for Windows 95 Museum 10:13 pm

3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ EOMMEX

Το Κέντρο συμμετέσχε στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Βιομηχανίας, Δράση 4.2.8. Ενίσχυση Χειροτεχνίας του Ελληνικού Οργανισμού Μικρών-Μεσaiών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ.) με θέμα τη «Δημιουργία Ηλεκτρονικού Καταλόγου ενεργών εργαστηρίων Παραδοσιακών Τεχνών στον ελληνικό χώρο». Η συγκέντρωση υλικού για τις παραδοσιακές τεχνικές και τα χειροτεχνικά επαγγέλματα στον ελληνικό χώρο υπήρξε ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα και οδήγησε στη χαρτογραφική αποτύπωση των σύγχρονων βιοτεχνιών χειροτεχνίας σε μεγάλο μέρος του ελληνικού χώρου. Επισημονικά υπεύθυνη: Αικατ. Πολυμέρου-Καμπλάκη, Διευθύντρια του Κέντρου και συνεργάτες ο ερευνητής Παν. Καμπλάκης, η επιστ. συνεργάτρια Λουίζα Καραπιδάκη και εξωτερικοί συνεργάτες οι: Γεωργία Χαρακοπούλου, Παν. Ανδριανοπούλου, Ελένη Μπαζίνη, Βασ. Κοκκινάκη.

4. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ RAPHAEL

Το Κέντρο Λαογραφίας πραγματοποίησε Πρόγραμμα στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού Προγράμματος RAPHAEL με θέμα «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΛΙΑΣ» στον οικισμό Καφαλιανά Ρεθύμνου, για τη δημιουργία του πρώτου Ελληνικού Μουσείου της Ελιάς, με βάση ελαιόμυλο του 17ου αιώνα της Μονής «Ελεούσα» και τα γύρω κτίσματα, τα οποία συγκροτούν οικισμό (Καφαλιανά) «υψηλής πολιτιστικής αξίας» σύμφωνα με το Π.Δ. 728 /21.9. 1995. Το Κέντρο με επισημονική καθήκοντα την Διευθύντρια Αικ. Πολυμέρου-Καμπλάκη έχει αναλάβει το συντονισμό του έργου και την επιστημονική επιμέλεια του Μουσείου σε όλες τις φάσεις του. Από την πλευρά του ΕΛΕΥΘ. Αλεξάκη επισημονικά και συντονιστικά η Λουίζα Καραπιδάκη και οι ερευνητές Ν. Καραποσιάνης (Καθηγητής Ιστορίας), Ευαγγ. Μπαλτά (Ερευνήτρια Π.Δ.Ε. Μεσσηνίας), Μ. Βασιλάκη (Καθ. Αρχαιολογίας) Παν. Καμπλάκης, (Ερευντής του Κέντρου), Π. Μανωλάκη (Ερευνήτρια, αρχ. Ε.Μ.Π. Στην πρόταση συμμετείχαν το Musée de l' Olivier της Nyons Γαλλίας, το πιο σημαντικό μουσείο της Ελιάς στη Γαλλία, και το Instituto de Estudios Sociales Avanzados (IESA) της Βαρκελώνης στην Ισπανία.

5. Ολοκληρώθηκε το Πρόγραμμα «0 γάμος στους μεταβατικούς ημινομάδες κτηνοτρόφους: στρατηγικές και σύμβολα», το οποίο πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των χρηματοδοτήσεων της Επιτροπής Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών υπό την επιστημονική εποπτεία του Ερευνητή Ελευθ. Αλεξάκη, τη συνεργασία της Ελένης Ψυχογιού και την εξωτερική συνεργασία της Ανδρομάχης Οικονόμου, Παν. Πολίτη, Λαμπρινής Ράικου, Μάρκου Κοντογούρη, Παναγ. Μπαζετάκη, Χριστίνας Μαραθού.

6. Το Κ.Ε.Ε.Λ. στην προσπάθειά του να συγκεντρώσει λαογραφικό υλικό από τον ελληνισμό όπου γης αναζήτησε μεταξύ των μεταναστών που ζουν στην Ελλάδα άτομα που έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν προς την κατεύθυνση αυτή. Τη συγκέντρωση υλικού από τη Β.Ηπειρο έχει αναλάβει ο καθηγητής Γ. Παπαγιώτου. Συμμετέχει, επίσης, με ρόλο κυρίως συμβουλευτικό και εποπτικό στο ερευνητικό πρόγραμμα «Τα Μαστοροχώρια σήμερα», στο πλαίσιο της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Interreg II, σε δώδεκα χωριά της ευρύτερης γεωγραφικής περιοχής της Κόνιτσας και από τις δύο πλευρές των συνόρων με επιστημονική υπεύθυνη την ερευνήτρια Μιράντα Τερζοπούλου.

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

ΕΦΟΡΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κωνσταντίνος Δρακάτος

ΕΠΟΠΤΗΣ: Πάνος Λιγομενίδης

ΜΕΛΗ: Χρύσανθος Χρήστου, Παναγιώτης Τέτσης, Αγγελική Λαΐου, Παναγιώτης Βοκοτόπουλος

ΑΝ. ΜΕΛΟΣ: Βασίλειος Πετράκος

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ: Αικατερίνη Πολυμέρου-Καμπλάκη

ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ

Ελευθέριος Αλεξάκης, *Ερευνητής Α' βαθμίδας*

Ελένη Ψυχογιού, *Ερευνήτρια Β' βαθμίδας*

Αλίκη Παλποδήμου, *Ερευνήτρια Β' βαθμίδας*

Μιράντα Τερζοπούλου, *Ερευνήτρια Β' βαθμίδας*

Παναγιώτης Καμπλάκης, *Ερευνητής Β' βαθμίδας*

Βασίλικη Φάκου, *Ερευνήτρια Β' βαθμίδας*

Μάρια Ανδρουλάκη, *Ερευνήτρια μουσικός Γ' βαθμίδας*

Ζωή Ρωπαΐτου, *Ερευνήτρια Δ' βαθμίδας (αποσπασμένη από Βιβλιοθήκη της Ακαδημίας)*

Ευστάθιος Μακρής, *Ερευνητής - μουσικός Δ' βαθμίδας*

ΓΡΑΦΕΙΣ: Έφη Μαυρίδου

Προσωπικό με σύμβαση (1997-2001)

Μαριλένα Παπαχριστοφόρου, *Διδάκτωρ Κοιν. Ανθρωπολογίας*

Λουίζα Καραπιδάκη, *Αρχαιολόγος-(Master)*

Κλεοπάτρα Φατούρου, *Μουσειολόγος*

Αφροδίτη Σαμαρά, *Φιλολόγος-Βιβλιοθηκονόμος*

Ζωή Αναγνωστοπούλου, *Φιλολόγος-Μουσικός, μεταπτ. φοιτήτρια Λαογραφίας*

Αγγελική Σαλάπα, *Πτυχ. Αρχαιολογίας, μεταπτ. φοιτήτρια Λαογραφίας*

Ανθούλα Μπάκολη, *Πτυχ. Παιδ. Τμήματος Νηπιαγωγών*

Ελένη Αρμένη, *Γραμματεύς*

Ειδικοί συνεργάτες:

Γεώργιος Παναγιώτου, *τ. Καθηγητής Λαογραφίας Παν/μίου των Τυρράνων*

Γιάννης Σμυρναίος, *Τεχνικός ήχου*

ΑΘΗΝΩΝ

Συνεργασίες με ομοειδή ιδρύματα

Πέραν της εσωτερικής διοικητικής και αρχειακής οργανώσεώς του, για την ευχερέστερη και αποδοτικότερη επιστημονική αξιοποίηση του έμφυχου δυναμικού και του αρχειακού υλικού του, το Κέντρο έχει υποχρέωση να συνεργάζεται με ομοειδή ερευνητικά - επιστημονικά ιδρύματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Ήδη από την ίδρυσή του συνεργάσθηκε στενά με την έδρα Λαογραφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών και οι ερευνητές του έχουν στελεχώσει τις αντίστοιχες έδρες των Πανεπιστημίων της χώρας αλλά έδρασαν και ως ιδρυτικά μέλη και Προεδρεία της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας, της Ελληνικής Εταιρείας Εθνολογίας καθώς και άλλων παρεμφερών επιστημονικών Εταιρειών.

Διαθέτει υλικό καθώς και την επιστημονική εμπειρία των ερευνητών του στην υπηρεσία Ελλήνων και ξένων ερευνητών, υποψηφίων διδασκόντων και μεταπτυχιακών φοιτητών, καθώς και στην εκπαίδευση προπτυχιακών φοιτητών. Σήμερα εργάζεται προς την κατεύθυνση να του επιτρέψει σύντομα να είναι σε θέση να πραγματοποιεί εκδηλώσεις και προγράμματα από κοινού με συγγενή ιδρύματα.

Συνεργάζεται με τα κατάλληλα φορέα για την παρουσίαση εκδηλώσεων και εκθέσεων, όπως π.χ. η μεγάλη έκθεση με θέμα "Οι μεταμορφώσεις ενός βιομηχανικού τοπίου" που αναμνηστικά του Έθνους Πειραιώς (1-15 Δεκεμβρίου 1997).

Επίσης παρέχει πρόθυμα την επιστημονική του φροντίδα για την προώθηση αξιολογών προσπάθειών στην ελληνική περιφέρεια, όπως το "Ελληνικό Μουσείο της Ελιάς" στα Καφαλιανά Ρεθύμνου, το υπό ίδρυσιν "Μουσείο του Ψωμιού" στην Αμφίκλεια, Φθιώτιδας και το "Μουσείο Γεωργικών Εργαλείων και Παραδοσιακής Τεχνολογίας" στο Βελεστίνο Μαγνησίας.

Στο πλαίσιο της συνεργασίας με ομοειδή Ιδρύματα έχει προγραμματίσει:

1. Έκθεση της Συλλογής Μουσικών Οργάνων του στο Μουσείο Μπενάκη (Ιούνιος - Σεπτέμβριος 2002).
2. Έκθεση Εργαστηρίων Παραδοσιακής Τεχνολογίας στο Μουσείο Μπενάκη.
3. Έκδοση των τραγουδιών της Πελοποννήσου της Συλλογής Σωτ. Τσιάνη σε συνεργασία με το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα.
4. Ταινία μικρού μήκους, βραβευμένη από την Ολυμπιακή Επιτροπή του 2004 και το περιοδικό Αρχαιολογία με θέμα "Ελαία καλλιστέφανος".

Νέα Στέγη

Για την πλήρη αναδιοργάνωση του Κέντρου, μετά μάλιστα από την έγκριση του Προγράμματος εκσυγχρονισμού του, θεωρήθηκε απαραίτητη η μεταστέγάσή του σε χώρο κατάλληλο να στεγάσει τις δραστηριότητές του, την έκθεση των αντικειμένων της Μουσειακής Συλλογής, το Στούντιο για την αντιγραφή των μουσικών κειμένων, τη συντήρησή τους και τη σωστή αξιοποίηση του χειρόγραφου πλούτου του Κέντρου.

Για τους λόγους αυτούς η Διευθύντρια του Κ.Ε.Ε.Λ. (1995) Αικατ. Πολυμέρου, με απόφαση εισήγαγε στην Εφορευτική Επιτροπή το θέμα της μεταστέγασης του Κέντρου. Τα μέλη της Ε.Ε. αποφάσισαν ομόφωνα να προωθήσουν στο Διοικητικό Συμβούλιο της Ακαδημίας το θέμα της εξεύρεσης κατάλληλου κτιρίου για την εγκατάστασή του.

Με συντονισμένες ενέργειες του Προέδρου της Εφορευτικής Επιτροπής Ακαδημαϊκού κ. Μ. Παλλαντίου, του επόπτη του Κέντρου Ακαδημαϊκού κ. Παν. Λιγομενίδη, του τότε Προέδρου της Ακαδημίας κ. Γ. Πεσμαζόγλου και της Διευθύντριας, το Ίδρυμα Λίλιαν Βουδούρη με μια γενναία χορηγία εξασφάλισε νέα στέγη για το Κέντρο Λαογραφίας σε ευρύχωρο, νεοκλασικό κτίριο στην οδό Ηπίτου 3.

Εσωτερικές λεπτομέρειες του κτιρίου που θα στεγάσει το Κέντρο Ερεύνης Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών, στην οδό Ηπίτου 3 (Πλάκα).

Οι παλαιότεροι

Στο Κ.Ε.Ε.Λ. από την ίδρυσή του ως "Λαογραφικόν Αρχείον" το 1918, εργάστηκαν με χρονολογική σειρά, οι εξής:

Νικόλαος Πολίτης, *Ιδρυτής, Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών, Ιδρυτής της Ελλην. Λαογραφικής Εταιρείας, Εκδότης του περιοδικού "Λαογραφία".*

Στίλπων Κυριακίδης, *Δ/ντής (1918-1926), Καθηγητής Αριστοτελείου Παν/μίου Θεσ/νίκης, Πρόεδρος Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας.*

Συντάκτες - Ερευνητές:

Γεώργιος Α. Μέγας (1918-1955), *Δ/ντής, Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών, Ακαδημαϊκός.*

Ιωάννης Αποστολάκης (1918-1926).

Ξενοφών Σάρρας (1918-1926).

Ορέστης Σχινάς (1919-1923).

Γεώργιος Ν. Πολίτης (1920-1948).

Αθανάσιος Μπούτουρας (1921-1922).

Στέφανος Τραχίλης (1921-1925).

Χαρίλαος Σακελλαριάδης (1927-1929).

Μαρία Ιωαννίδου - Μπαρμπάρου (1928-1934).

Πάτρος Α. Φουρικής (1930-1934), *Δ/ντής.*

Διογένης Ξανάλατος (1936-1937).

Δημήτριος Σ. Λουκάτος (1938-1961), *ομ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Πρόεδρος Ελλην. Λαογραφικ. Εταιρείας.*

Δημήτριος Β. Πετρόπουλος (1943-1961), *Καθηγητής Αριστοτελείου Παν/μίου Θεσ/νίκης.*

Γεώργιος Κ. Σπυριδάκης (1944-1969), *Δ/ντής, Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών.*

Μιχαήλ Καλινδέρης (1945-1946).

Δημήτριος Β. Οικονομίδης (1948-1969), *Δ/ντής (1970-1971), ομ. Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών.*

Κων/νος Α. Ρωμαίος (1950-1966), *Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών, Ακαδημαϊκός.*

Στέφανος Δ. Ημελλος (1959-1983), *Δ/ντής (1973-1983), Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών.*

Άγγελος Δευτεραίος, (1963-1998).

Άννα Παπαμιχαήλ - Κουτρούμπα, (1963-1999) *Δ/ντρια (1985-1993).*

Γεώργιος Αικατερινίδης, (1964-2001).

Μουσικοί συντάκτες:

Σπυρίδων Δ. Περιοτέρης (1951-1973), *Πρωτοψάλτης Ιεράς Μητροπόλεως Αθηνών.*

Σπυρίδων Σκιαδαρέσης (1950-1953).

Σταύρος Καρακάσης (1959-1969).

Γεώργιος Α. Αμαργιαννάκης (1969-1983), *Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών.*

Επιστημονικοί συνεργάτες - ταξινόμοι:

Δημήτριος Αποστολίδης (1918-1925).

Δημήτριος Λουκόπουλος (1926-1935).

Γεωργία Ταροούλη (1937-1946).

Μαρία Λιουδάκη (1937-1940).

Μενέλαος Τουρτόγλου (1945-1948), *Διευθυντής ΚΙΕΔ, ομ. Καθηγητής Δημοκρ. Παν/μίου Θράκης.*

Γραφείς:

Έρση Δούνια, Σταυρούλα Μαρκέτου, Βίκτωρ Κρητικός, Παναγιώτης Καραρινέας, Γρηγόριος Δημητρόπουλος,

Ελευθερία Παπαδοπούλου, Ευφροσύνη Καλαβρουζιώτου, Αλίκη Γιαννοπούλου, Σταυρούλα Μαργαρίτη.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΤΟ ΕΝΤΥΠΙΟ ΑΥΤΟ ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΕ 1.000

ΑΝΤΙΤΥΠΙΑ ΣΕ ΧΑΡΤΙ AVORIO 170 GR ΣΤΟ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ ΕΜΜ. ΠΑΠΑΔΑΚΗ.

ΤΑ ΦΙΛΜ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥΣ

ΑΝΕΛΑΒΕ ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ COLOR PRO.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

Λεωφ. Συγγρού 129 και Β. Δίπλα 1
117 - 45 Αθήνα

Τηλ.: 93 44 811 - 93 70 030 Fax: 93 70 030

e-mail: keel@academyofathens.gr

<http://www.academyofathens.gr>

Από το 2002, Ηπίτου 3Α - Πλάκα

Οπισθόφυλλο: Αρχιτεκτονικό σχέδιο της πρόσοψης του κτιρίου που θα στεγάσει
το Κέντρο Ερεύνης Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών,
στην οδό Ηπίτου 3, Πλάκα, Αθήνα.